

Foto: Europees Parlement

Een Design-cluster zoals in de regio Eindhoven is een goed voorbeeld van innovatief regionaal beleid. Het EU beleid ondersteunt zulke initiatieven (foto: tentoonstelling van Designconnection die ik in het Europees Parlement organiseerde in februari 2007. Hierover is een brochure verkrijgbaar).

Het debat is gestart: in september publiceert de Europese Commissie een nieuw discussiestuk over de toekomst van het regionaal beleid. Op 8 november organiseer ik met de EVP-ED fractie in het Europees Parlement een hoorzitting over het toekomstige regionale beleid. Het principe van Open Innovatie wordt door de Commissie zo belangrijk geacht, dat zij er een apart voorstel over maakte dat het Parlement nu bespreekt.

Het is belangrijk dit debat met Den Haag en de regio's te voeren. Met Minister Van der Hoeven en de CDA - Tweede-Kamerfractie wordt een stevige basis gelegd voor een partnerschap tussen Europa en de Nederlandse spelers. Belangrijk is dat Europa in Nederland zichtbaar wordt. Het innovatiebeleid biedt hiervoor goede mogelijkheden.

Foto: Europees Parlement

Het Europees Parlement verdiept zich in het nieuwe regionaal beleid.

Wilt u hierover meepraten? Neem dan contact met ons op.

Meer informatie kunt u vinden op:

- www.minez.nl
(Ministerie van Economische Zaken)
- www.ez.nl
(Nationaal Strategisch Referentiekader)
- www.cordis.lu
(Zevende EU Kaderprogramma R&D en 'Regions of Knowledge', Technologieplatformen en ESFRI)
- www.europa.eu
(Europese Commissie)
- www.europa.eu/pol/reg/index_nl.htm
(EU regionaal beleid)
- http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm
(Regions for Economic Change)
- http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/doc/flyer_en.pdf
(Europees instituut voor Innovatie en Technologie)
- www.aebr.net
(Vergadering van Europese Grensregio's)

Een greep uit de Europese programma's en ideeën

> Regio's voor Economische Verandering ('Regions of Economic Change')

"Regions for Economic Change" is een netwerk-initiatief van de Europese Commissie voor regions en steden die Europees willen meespelen en hun economische competitiviteit willen vergroten. Zij kunnen bijvoorbeeld kijken hoe zij over de grenzen heen antwoorden kunnen vinden op de demografische veranderingen of de uitdagingen van de energievoorziening. Het budget hiervoor bedraagt € 375 miljoen voor 2007-2013. Ook Nederlandse regio's zijn hier van de partij.

Zo zal het ARTEMIS Joint Technology Initiative bijvoorbeeld investeringen van de industrie en nationale en Europese subsidies combineren met een publiek-private samenwerking. Zo wordt een gemeenschappelijke onderzoeksagenda uitgestippeld. Daarmee wil het een Europees Onderzoeknetwerk op het gebied van 'Embedded Systems' tot stand brengen door het combineren van de beste elementen van het Zevende Kaderprogramma en Eureka. 'Embedded systems' zijn computertoepassingen in auto's en operatie-apparatuur bijvoorbeeld). Het budget ervan bedraagt 3 miljard euro. De Nederlandse bijdrage komt uit het Innovatieprogramma 'Point One'. Het centrum van 'Point One' ligt in Noord-Brabant. Verder ligt ook het ENIAC JTI (inzake nanotechnologie) ter behandeling voor in het Europees Parlement.

> Gezamenlijke Technologie Initiatieven (Joint Technology Initiatives -JTI's)

Met gelden van het Zevende EU-Kaderprogramma voor Onderzoek wordt ook een reeks van publiek-private samenwerkingen gesteund.

Illustratie: Artemis

> Europees instituut voor Innovatie en Technologie

Om de Europese kennis beter te commercialiseren en de 'brain drain' tegen te gaan, werkt de EU sinds 2005 aan de totstandbrenging van een Europees Instituut voor Technologie (EIT). Als onderdeel van de Lissabonstrategie voor groei en werkgelegenheid, moet het EIT het economisch concurrentievermogen van de EU verbeteren. Bedrijven moeten kunnen meedoen

aan wetenschappelijk onderzoek op maat. Dat onderzoek gaat dan vooral in de richting van productinnovatie. Met innovatie en de verdere vermarkting loopt het vaak nogal spaak in de EU. Zal de volgende 'iPhone' © misschien afkomstig zijn uit de EU?

Een meerderheid in de parlementaire commissie heeft mijn voorstel om het EIT te hernoemen in 'Europees instituut voor Innovatie en Technologie' gesteund. Ik heb dit voorgesteld omdat het EIT (de afkorting blijft hetzelfde) zich vooral moet toespitsen op het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek dat aan de wensen van de industrie tegemoet komt. Nederland heeft zelf ook partners klaarstaan om mee te werken aan zo'n initiatief: Food Valley in Wageningen en Energy Valley in Noord-Nederland. Zo ontstaan Europa-brede Kennisgemeenschappen voor kennis en innovatie (KIG's).

> Europese Innovatievouchers

Ik heb in het Europees Parlement mogelijk gemaakt dat innovatievoucher-budgetten uit de EU-structuurfondsen mee bekostigd kunnen worden. De Europese Commissie werkt daarom momenteel aan een Europees systeem van innovatievouchers. Hoogtechnologische MKB's zouden zou via een Europese lijst van kennisinstellingen op maat gesneden R&D-hulp kunnen krijgen.

> 'One-stop-shops'

Bij het aannemen van het Zevende Kaderprogramma is op mijn voorstel de lidstaten aangeraden om one-stop-shops voor alle informatie over regionale ontwikkeling uit te bouwen. Dit moet in elke provincie apart bekeken worden. Zeker is dat Senternovem hierin mee een trekende rol kan spelen. In Limburg is een pilootproject van start gegaan.

> Open Innovatie

"Open Innovatie" is de aanpak van bedrijven die kennis samenbrengen en elkaars deskundigheid beter gebruiken. Verschillende bedrijven in Nederland volgen deze methodiek. De High Tech Campus en het Holst Centrum (nanotechnologie) in Eindhoven zijn voorbeelden van hoogtechnologische kleine bedrijven (met weinig onderzoeksinfrastructuur) die met de technologische industrie (met onderzoekslabo's) samenwerken. Lokale, regionale en nationale overheden hebben deze aanpak als succesformule erkend. Hiermee wordt de basis gelegd voor een succesvol regionaal antwoord in de concurrentie op wereldschaal.

FAST FORWARD >> EUROPA DICHTERBIJ

EUROPA DICHTBIJ

Wegwijs in een nieuw regionaal beleid in Nederland en de Europese Unie 2008-2013

of bij Lambert J.J. van Nistelrooij (CDA)
Lid van het Europees Parlement, EVP-ED
Kantoor EP BRUSSEL
ASP 12E142, Wiertzstraat 60, B-1047 Brussel
Tel : +32.(0)2.284.74.34 - Fax : +32.(0)2.284.94.34
contact : Raf Deroo

Lambert van Nistelrooij is in het Europees Parlement (EVP-ED fractie) lid van de Commissie Regionale Ontwikkeling, de Commissie Industrie, Onderzoek en Energie, de Commissie Milieu, Volksgezondheid en Voedselveiligheid. Hij is vice-voorzitter van de parlementaire Intergroep voor Stedelijke Aangelegenheden en van de Intergroep over Ouderenvraagstukken. Tevens is hij voorzitter van de Vergadering van Europese Grensregio's, lid van de Raad van Advies Europese Regio's voor Innovatie (Errin) en bestuurder van de Europese Internetstichting (EIF). Hij is ook lid van de Raad van Advies van 'Netcarity' (Netwerk voor Zorg en Veiligheid voor Ouderen in hun Thuisomgeving) en voorzitter van de Raad van Toezicht van de Stichting 'Smart Homes'.

Zie verder www.lambertvannistelrooij.eu

Lambert van Nistelrooij
Europees Parlementslid EVP-ED - fractie

Het begin : regionaal beleid onderdeel van de Europese agenda

De Europese Unie heeft met de zogenaamde 'Lissabon-agenda' gekozen voor de kenniseconomie. Deze agenda van méér banen en economische groei, is gebaseerd op wetenschappelijk en technologisch onderzoek, innovatie en ondernemerschap. Het beleid inzake het gebruik van de EU-structuurfondsen staat ook in dat teken. In deze brochure wil ik aangeven wat de mogelijkheden kunnen zijn voor alle betrokken ondernemingen en lokale en regionale overheden om dit concreet te maken.

Vormalig voorzitter Jacques Delors van de Europese Commissie werkte vanaf zijn aantreden in 1985 aan het daadwerkelijk realiseren van de interne markt met een vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal. Aan dat werk ligt de zogenaamde 'Eenheidsakte' (een EU-Verdrag van 1987) ten grondslag. Daarin zit een constitutioneel compromis verstoppt: het regionaal beleid door lidstaten alléén zou in de interne markt kunnen leiden tot concurrentievervalsing. Daarom is de versterking van de economische structuur in de minder bedeelde regio's van de lidstaten een taak voor de Europese Unie geworden.

Herorientatie regionaal beleid : de 'kennismaatschappij' : Eurocommissaris Potočnik (wetenschappelijk onderzoek) op de workshop 'Brabant als kennisregio' die ik op 6 juni 2007 in het Europees Parlement organiseerde.

Structuurfondsen en Plattelandsontwikkeling

- EU fondsen voor Nederland (verdeeld over de regio's en het Regionaal Ontwikkelings- en Sociaal Fonds) € 1,9 miljard
- Nederland verdubbelt dat bedrag € 1,9 miljard
- Plattelandsontwikkeling € 2 miljard
- Totaal : € 6 miljard

80 % van de structuurfondsen wordt in deze periode (2007-2013) aangewend voor programma's inzake innovatie en ondernemerschap.

	Bedrag Structuurfondsen EU	Bedrag Cofinanciering NL	Bedrag Totaal
noord	169,4	85,0	254,4
oost	164,1	39,5	203,6
west	310,6	81,6	392,2
zuid	185,9	48,8	234,7
totaal	830,0	255,0	1085,0

➤ **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling**
In deze tabel is te zien hoeveel geld naar welke Nederlandse regio gaat (hier alléén Doelstelling 2, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), bedragen in miljoen Euro's voor periode 2007-2013).

In deze bedragen is een nationale impuls tot 2010 voor regio Noord van € 55 miljoen cofinanciering opgenomen om nog bestaande achterstanden weg te werken. Daar bovenop komt nog € 247 miljoen voor de hele planperiode voor grensoverschrijdende programma's in Euregio's en voor een maritiem programma voor de Zuidelijke Noordzee en Het Kanaal. Aangrenzende regio's in Nederland, België,

Voor de totale structuurfondsen voor 2007 tot 2013 staan voor de hele EU (27 lidstaten) de volgende bedragen vast:

-Structuurfondsen (EFRO, ESF)	€ 308 miljard
-Zevende Kaderprogramma (R&D) en Innovatie-kaderprogramma	€ 60 miljard

Ongeveer € 5 miljard daarvan kan in Nederland terecht komen (ca. 2/5 uit de structuurfondsen en 3/5 voor R&D en innovatieprojecten). Wat het structuurgeld betreft, vermeerderen de overheden in Nederland het toebedeelde bedrag met een identiek bedrag.

Ik heb me in de afgelopen jaren ingezet voor mogelijkheden voor regionale overheden en het bedrijfsleven om in de regio met behulp van Europese fondsen, beleid te voeren en te ondernemen. Nu de spelregels voor het Europese regionaal beleid 2007 tot 2013 voor Nederland zijn goedgekeurd, wil ik één van de belangrijkste tegenstellingen hiervan belichten. Nog steeds wordt bij regionaal beleid gedacht aan 'asfalt en gebouwen'. Ik roep daarentegen op tot een ontwikkeling van de economische meerwaarde met onderwijs, onderzoek en innovatie.

'Onze economie moet het hebben van toegevoegde waarde in onze productie. We moeten de kunst verstaan, door onderwijs, opleiding en onderzoek 'Kennis, Kunde en Kassa' dichter bij elkaar te brengen.'

De structuurfondsen hebben een toegevoegde waarde en versterken het economische beleid. Voor de uitvoering van Europese projecten is een specifiek

Zevende Kaderprogramma voor Wetenschappelijk Onderzoek en grote Onderzoeksinfrastructuren (ESFRI)

In het voorgaande Zesde Kaderprogramma (2002 tot 2006), was in totaal € 17,5 miljard beschikbaar. Daaraan heeft Nederland via de jaarlijkse bijdrage aan de contributie van de Europese Unie ongeveer € 1 miljard (5,3%) betaald. Nederlandse bedrijven en onderzoeksinstituten blijken echter onevenredig goed te zijn in het aanvragen van subsidies en het trekken van projecten. Daardoor kon er wel voor € 1,2 miljard (6,3%) aan subsidies naar ons land terug vloeien.

Het nieuwe Zevende Kaderprogramma loopt zeven jaar (2007-2013). Nu is het bedrag meer dan verdubbeld : € 55 miljard. De verwachting is dat Nederlandse bedrijven en onderzoeksinstituten zeker € 3,5 miljard daarvan in de wacht zouden kunnen slepen. Dat valt niet van te voren te begroten omdat subsidies altijd op grond van concrete aanvragen in afzonderlijke rondes worden toegekend. 'Clustering' - het samen optrekken van bedrijven - is daarbij het sleutelbegrip. Het Zevende Kaderprogramma zet vooral in op gezondheidsonderzoek, nanotechnologie, aeronautica en milieu, samenwerking tussen industrie en economische sleutelgebieden (voorbeeld : de Technologieplatforms).

Nieuw is dat fondsen zijn ingesteld voor majeure onderzoeksprojecten ('ESFRI'). Nederlandse bedrijven doen bijvoorbeeld mee in het LOFAR-project (radiotelescoop). Een 'roadmap' met de meest kansrijke projecten moet over de jaren voldoende financiële steun garanderen.

➤ Kennisregio's (Regions of Knowledge)

De ELA-driehoek (Eindhoven-Leuven-Aken), één van Europa's toptechnologische regio's, in het Kennisregio's-netwerkprogramma van het Zevende EU-Kaderprogramma voor Onderzoek. Regio's met Europese aspiraties kunnen hier op vooraf bepaalde onderzoekagenda's ervaring uitwisselen.

De grensoverschrijdende regio ELA als pijler voor de regionale dimensie in Europa. Bron : Brainport Navigator 2013, Horizon 2005

➤ Europese Onderzoeksinfrastructuur (ESFRI)

gebiedsgerichte aanpak nodig, waarbij de kwaliteiten van de verschillende regio's tot uitdrukking komen. Daardoor kunnen regio's op basis van hun eigen sterke punten inspelen op hun eigen behoeften op sociaal en economisch terrein en op het milieubeleid.

Foto: Erik van der Burgt/Verbeeld

(Brabant, Zeeland en Limburg) ondertekend door Maria van der Hoeven (Minister van Economische Zaken), Hanja Maj-Weggen (Commissaris van de Koningin) en Danuta Hübner (Europees Commissaris Regionaal Beleid).

Het vervolg : regionaal beleid en de toekomstige agenda

In het Europees Parlement en in de Europese Commissie wordt er nu al nagedacht over veranderingen die in de komende jaren nodig zijn. In het jaar

Bijvoorbeeld:

➤ Maintenance Valley

Wat betreft de aeronautica wil het Nederlandse bedrijfsleven via 'Maintenance Valley' proberen een belangrijk deel van het noodzakelijk onderhoud van vliegtuigen naar ons land te halen. Daarvoor zijn nieuwe, duurzame methoden en technieken nodig. Die worden via innovatief onderzoek bij onder meer het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium NLR ontwikkeld. Onder meer via ondersteuning die mogelijk wordt onder het Zevende Kaderprogramma kan deze ontwikkeling in Nederland beter worden ondersteund. Dat levert ons land op termijn nieuwe werkgelegenheid in technische beroepen op. Het Europees Sociaal Fonds kan worden aangewend om de uitbouw van technologische opleiding in de regio mee te bekostigen.

➤ (Grensoverschrijdende) Regio's

Rond de universiteiten van Wageningen ('Food Valley'), Nijmegen ('Life-Sciences'), Twente en Groningen ('Energy Valley') ontstaan hoogwaardige centra van onderzoek en nieuwe werkgelegenheid. Ook deze ontwikkeling in regio's die vanouds wat achter liepen in de nationale economie, wordt door het Zevende Kaderprogramma Europees ondersteund. De regering in Nederland heeft dit goed begrepen en 'Pieken in de Delta' is nu een begrip waarmee in Nederland inzake regionale ontwikkeling wordt ingezet op de 'kritische massa's' zoals de Valley's, de hoogtechnologische driehoek Eindhoven-Leuven-Aken en de Noord- of Zuidvleugel in de Randstad. In Limburg ligt er met het

project 'De toekomst van Limburg ligt over de grens' een goed plan voor grensoverschrijdende ontwikkeling klaar in deze regio.

➤ MKB, energie- en klimaatbeleid

Het Kaderprogramma voor Innovatie ('CIP') richt zich op Innovatie, MKB en Energie in Europa. Daarvoor is er € 2,4 miljard beschikbaar voor bijvoorbeeld activiteiten op energiegebied: hydrogene- en brandstofcellen, hernieuwbare of schone elektriciteitsopwekking, hernieuwbare energie voor verwarming en afkoeling, CO2-opvang, opslagtechnologie voor energieopwekking met geen uitstoot, energie-efficiëntie en energiebesparing.

2009 worden immers de huidige plannen geëvalueerd. Tegelijk wordt dan een eerste aanzet gegeven voor de periode na 2013. Daaraan hoop ik, samen met u, een actieve bijdrage te leveren.

Op basis van het nieuwe Europese verdrag en de nieuwe financiële afspraken die voor 2013-2020 zullen moeten worden gemaakt zal het regionaal beleid opnieuw moeten worden gedefinieerd. Er bestaat een tendens tot renationalisering van dit beleid. In het Europees Parlement zien wij evenwel een noodzaak tot voortzetting van het regionaal beleid, mét een duidelijke Europese meerwaarde.

Maar er zijn nog meer mogelijkheden van financiering van regionale ontwikkeling. Uit het rapport van de zogenaamde 'Aho-commissie', de aanbevelingen van het EU Wetenschappelijk en Technisch Onderzoekscomité ('CREST') en van het Europees Parlement blijkt dat de Europese Unie zijn toekomst blijvend zal moeten halen uit een technologische voorsprong. Regionale clusters worden daarbij als 'pieken' aangeduid. Europa moet slimmer blijven dan de rest en moet daarom het werelddeel van de innovatie blijven. Daar zal het structuurbeleid op gaan inspelen. 'Best practices' moeten tussen de verschillende EU-programma's en -instellingen worden uitgewisseld (Kaderprogramma's, Structuurbeleid, Europese Investeringsbank en -Fonds). Projecten moeten steun uit verschillende programma's (Structuurfondsen en het Onderzoekskaderprogramma bijvoorbeeld) kunnen ontvangen. Zo ontstaan ketens van actoren en financiers door Europa heen, gericht op ontwikkelingen in steden en regio's.

Nederlandse beleidsinstanties

SenterNovem is de coördinerende poot voor subsidies van het ministerie van Economische Zaken. De organisatie kent allerlei 'loketten'. Relevant in dit verband zijn de EG-Liaison (MKB), de uitvoering emissiehandel en SenterNovem als de nationale partner van EUREKA. Dit laatste is een pan-Europees netwerk dat bedrijven helpt bij het zoeken naar partners in wetenschappelijk onderzoek voor het ontwikkelen van nieuwe, innovatieve producten. Dit geldt zowel voor kleine MKB ondernemingen als multinationals.

Europese Investeringsbank

Er is een omvangrijke leningfaciliteit via de Europese Investeringsbank (EIB). De EIB is het lange-termijn-financieringsinstrument van de Europese Unie. De EIB merkt dat er een groeiende belangstelling is voor financiering van projecten in het kader van energie-efficiëntie en klimaatverandering. Voor 'hernieuwbare energiebronnen' is de verwachting dat in 2007 een verdubbeling (van € 0,5 naar 1 miljard) aan leningen zal worden gerealiseerd. Op zichzelf is het voor langlopende leningen een probleem dat nog onduidelijk is wat er na 2012 (als de